

Meldingen transgender discriminatie 2018

Rapport Transgender Netwerk Nederland
Amsterdam, 2019

I. Aantallen: hoeveel discriminatieincidenten zijn gemeld?.....	3
II. Aard: op welke wijze werd er gediscrimineerd?.....	6
III. Terreinen: waar vond het discriminatie-incident plaats?.....	9
IV. Oordelen: zaken bij het College voor de Rechten van de Mens.....	12
V. Oordelen: zaken bij het Openbaar Ministerie.....	16
VI. Conclusies en aanbevelingen.....	18

Bedreigd worden omdat je transgender bent. Als trans man verboden worden het herentoilet in horeca te gebruiken. Uitgescholden worden op straat vanwege je genderidentiteit en – expressie. Ontslagen worden omdat je transgender bent. Een greep van enkele incidenten die transgender personen afgelopen jaar hebben gemeld.

Dit rapport geeft een landelijk overzicht van de ervaren discriminatie van transgender personen in 2018 zoals deze geregistreerd staan bij de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), bij het meldpunt van het Transgender Netwerk Nederland, het meldpunt internet discriminatie (MIND) en de landelijke politie. Hiernaast wordt er aandacht besteed aan de zaken die het College voor de Rechten van de Mens heeft behandeld en het Openbaar Ministerie.

Dit rapport is een aanvulling op de landelijke en regionale multi-agency rapporten met geregistreerde discriminatiecijfers over 2018 over alle gronden. Discriminatie van transgender personen valt onder de grond geslacht. In 2018 wordt voor het eerst het aantal discriminatiemeldingen tegen transgender personen apart weergegeven in het landelijke multi-agency rapport. Meer inzicht over wat voor soort discriminatie-incidenten transgender personen melden en waar het incident plaats vond, vind je in dit rapport.

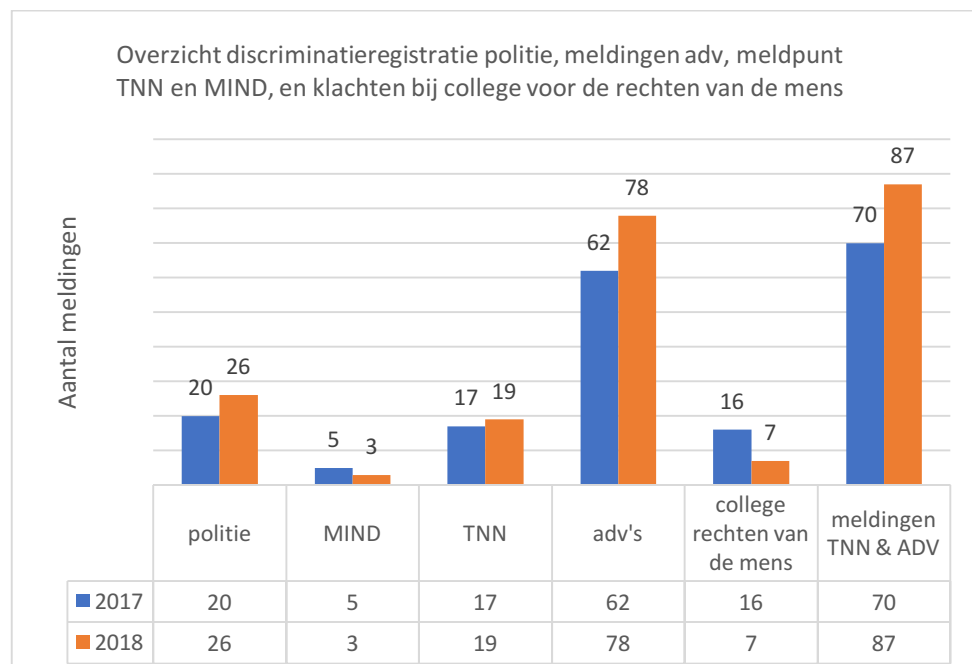
I. Aantallen: hoeveel discriminatieincidenten zijn gemeld?

In 2018 registreerde de politie landelijk 26 discriminatie-incidenten op grond van genderidentiteit. Dat is een stijging ten opzichte van 2017, toen het aantal 20 besloeg.

De cijfers van de antidiscriminatievoorzieningen (adv's) laten ook een stijging zien ten opzichte van 2017: in 2018 registreerden de adv's landelijk 78 meldingen van discriminatie op grond van genderidentiteit, ten opzichte van 62 meldingen in 2017. Dat is een stijging van 26%. 68 meldingen kwamen direct bij adv's binnen en 10 meldingen liepen via het meldpunt van TNN. TNN registreerde hiernaast 9 meldingen waarvan de melder niet wilde dat het doorgezet werd naar de adv's. In totaal kwam het aantal meldingen bij de adv's en TNN op 87.

De stijging in aantal meldingen en registraties bij de politie en bij adv's van transgenderdiscriminatie, gaan tegen een algemene ontwikkeling in: gezien over alle discriminatiegronden daalde in 2018 namelijk het aantal mensen dat naar de politie of adv vanwege discriminatie stapte.¹ Wat wel overeen kwam met het algemene beeld over alle discriminatiegronden is de daling van het aantal melding bij het meldpunt internet discriminatie (MIND): 3 meldingen op grond van genderidentiteit werden in 2018 geregistreerd, tegenover 5 in 2017.

In 2018 ontving het College voor de Rechten van de Mens minder meldingen over ongelijke behandeling op grond van genderidentiteit en -expressie dan in 2017: namelijk 7 meldingen. Wel werden er meer zaken behandeld dan daarvoor (4 in 2018, 3 in 2017).

Figuur 1: Overzicht discriminatieregistratie politie, meldingen adv, meldpunt TNN en MIND, en klachten bij college voor de rechten van de mens in 2017 en 2018.

Het meest opmerkelijke van de ontwikkelingen in de cijfers is de afname van de zaken bij het College Rechten van de Mens en de toename van incidenten die bij adv's, politie en TNN gemeld worden. De stijging in meldingen bij de adv's lijkt een trend. Transgender personen vinden in 2018 nog meer de weg naar de adv's te

¹ Artikel 1 (2019) *Discriminatiecijfers in 2018. Een rapport over registraties van discriminatie-incidenten door de politie, en meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en andere organisaties in Nederland* (in opdracht van BZK en politie). Rotterdam/Den Haag: Artikel 1.

vinden dan in 2017, toen hier ook al een duidelijke stijging ten opzichte van 2016 te zien was. Hoe deze stijging te verklaren valt is onduidelijk. Mogelijk is de afname van de zaken die het College behandelt aan de stijging bij meldingen bij adv's gerelateerd. Zo zouden er mogelijk meer zaken via bemiddeling opgelost zijn. Dat kon echter niet onderzocht worden.

Met deze aantallen is het onmogelijk uitspraken te doen over een toe of afname van discriminatie in Nederland. Uit het veiligheidsonderzoek van TNN in 2018 weten we dat de gevraagde transgender personen afgelopen jaar 7 keer zo vaak mishandeld worden of bedreigd ermee worden, als de algemene bevolking.

30% geeft aan lastig gevallen te worden op internet.² Uit het arbeidsmarktonderzoek in samenwerking met de Universiteit voor Humanistiek weten we dat ruim 40% van de transgender respondenten discriminatie ervaart op de werkvloer en tijdens het zoeken naar werk.

Het aantal meldingen en registraties in dit rapport zijn dus slechts het topje van de ijsberg van de ervaren discriminatie onder transgender personen. De meldings- en aangiftebereidheid onder transgender personen ligt erg laag.

Dit rapport biedt dus geen inzicht in de omvang van ervaren discriminatie dat transgender personen meemaken. Apart onderzoek is daarvoor benodigd.³ Dit rapport geeft wel een inzicht in het soort discriminatie-incidenten die transgender personen ervaren en melden.

Cijfers regionaal uitgesplitst

Uit de politiecijfers blijkt dat het meest bij de politie-eenheid Amsterdam discriminatie op grond van genderidentiteit geregistreerd is. Vrijwel alle andere politie-eenheden hebben ook discriminatie tegen transgender personen geregistreerd. Alleen in Den Haag heeft de politie geen incidenten geregistreerd.

Transgender discriminatie in de wet

Artikel 1 van de grondwet verbiedt discriminatie. De **Algemene wet gelijke behandeling** geeft nadere invulling aan dit artikel en beschermt mensen in het maatschappelijk verkeer tegen ongelijke behandeling. In 2018 stemde de Tweede Kamer voor aanpassing van de awgb, waarmee duidelijk wordt dat ook discriminatie op basis van genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken verboden is. Ondertussen heeft in 2019 de Eerste Kamer ook voor de wetsaanpassing gestemd.

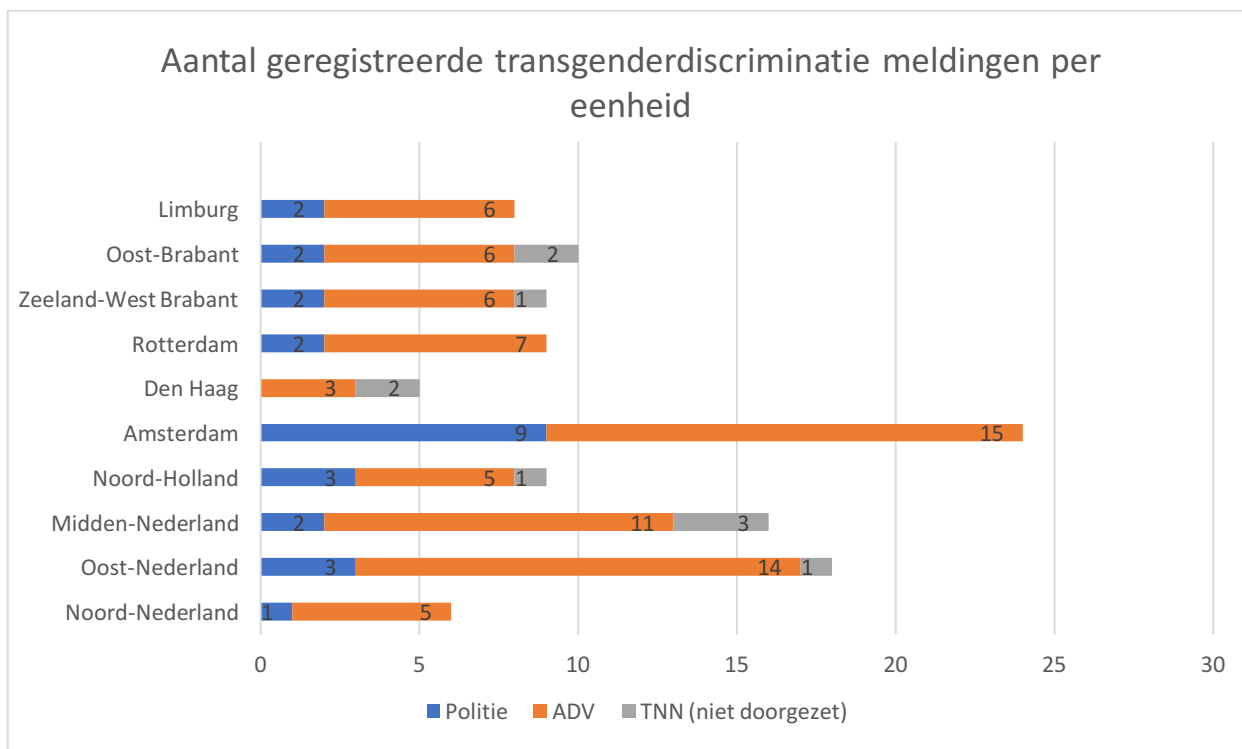
In het strafrecht zijn transgender personen beschermd tegen bedreiging en geweld vanwege hun transgender zijn, via de strafwetsartikelen 137d en 137e.

Groepsbelediging is bij transgender personen niet strafbaar, omdat de grond geslacht niet als verboden grond voor groepsbeledigingen (in het wetboek van strafrecht staat (artikel 137c).

Vanaf begin 2019 kan het Openbaar Ministerie ook strafverhoging eisen wanneer een transgender persoon slachtoffer wordt van een geweldsdelict als daarbij diens transgender-zijn daarbij een rol speelde.

² E. van Oosterhout (2018) Overal op je hoede. Geweld tegen transgender personen in Nederland. Amsterdam: TNN

³ In Andriessen (2017) *Discriminatie herkennen, benoemen en melden* (Den Haag: SCP), was het aantal transgender respondenten te klein om uitspraken te doen. Specifieke studies naar ervaren discriminatie onder transgender personen zullen dus nodig zijn om hier inzicht in te verkrijgen. Volgens een ander rapport van het SCP (Kuyper, 2017) kunnen grootschalige monitors als de Veiligheidsmonitor inzicht geven in de ervaringen van transgender personen met geweld, mits er een aantal onderzoeksvragen aan toegevoegd worden

Figuur 2: Aantal geregistreerde transgenderdiscriminatie meldingen per eenheid in 2018, verdeeld in Politie, adv en niet-doorgezette meldingen bij TNN.

In de spreiding van incidenten die bij adv's en TNN gemeld zijn, springen het aantal meldingen in de eenheden Amsterdam, Oost-Nederland en Midden-Nederland eruit. Alhoewel door het hele land discriminatie gemeld is, gebeurde dit het meeste in deze drie regio's. Zes meldingen in de eenheid Noord-Holland vonden buiten Amsterdam plaats. In totaal zijn de meeste incidenten gemeld en geregistreerd in Amsterdam en de minste in Den Haag.

II. Aard: op welke wijze werd gediscrimineerd?

Aard van discriminatie-incidenten bij ADV en TNN

Wat maken transgender personen vaak mee? Antidiscriminatievoorzieningen en het meldpunt van TNN gebruiken vijf categorieën waarmee de meeste situaties van melders beschreven kunnen worden, namelijk:

- omstreden behandeling (het uitsluiten van iemand om gebruik te maken van diensten en voorzieningen of dit dusdanig belemmeren);
- vijandige bejegening (uitschelden en beledigen, zowel schriftelijk als mondeling, verbaal als non-verbaal);
- bedreiging;
- mishandeling (inclusief poging tot geweld);
- vernieling (inclusief brandstichting en bekladden).

Trans vrouw werkt op uitzendbasis en krijgt geen vast contract bij haar opdrachtgever omdat zij liet weten dat zij een geslachtsoperatie wil ondergaan.

Op basis van de meldingen bij de ADV's en het meldpunt van TNN bestaan de aard van de discriminatiemeldingen bij transgender personen voor het overgrote deel uit omstreden behandeling en/of vijandige bejegening.

Tabel 1. Aard van meldingen transgenderdiscriminatie bij adv's en TNN.

Aard van de melding bij ADV/TNN	2017	2018
Omstreden behandeling	37	38
Vijandige bejegening	27	39
Vernieling		
Mishandeling	2	7
Bedreiging	6	11
Onbekend/overig	3	

* de cijfers in de tabel wijken enigszins af van het eerder genoemde aantal meldingen. Dit komt omdat sommige meldingen in meerdere categorieën vielen.

In 2018 maakten 39 transgender personen melding van een situatie die beschreven kan worden als vijandige bejegening. Zij werden belachelijk gemaakt, uitgescholden, bespuugd en/of nageroepen op straat, op hun werk, in het café en in de eigen wijk, door vreemden, kennissen, familie, buren en collega's. In achttien gevallen bleef het niet bij vijandige bejegening en werd er melding gedaan van bedreiging en geweld. Beide aantallen meldingen zijn hoger dan in 2017.

Een transgender vrouw wordt gepest op de werkvloer omdat ze een trans vrouw is.

38 personen gaven aan last te hebben gehad van 'omstreden behandeling' op grond van hun genderidentiteit en/of genderexpressie. Dit aantal is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2017. De verzamelde discriminatie-ervaringen die onder deze categorie vallen, vielen uit een in twee delen: een deel van de melders gaf aan uitgesloten te zijn van diensten op grond van hun genderidentiteit.

Transgender is geweigerd bij een horecagelegenheid. Melder is trans man en de beveiliging verbood het hem om naar het herentoilet te gaan, omdat hij 'gewoon een vrouw is'.

Hoofdzakelijk betrof dat meldingen van werknemers die door hun werkgever vanwege hun transitie(plannen) problemen op het werk tegen kwamen (zoals het verlengen van een contract), meldingen over het niet verkrijgen van behandelingen door zorgprofessionals of deze vergoed te krijgen van verzekeraars, en meldingen over geweigerd worden op toiletten en kleedkamers, waaronder die van sportscholen.

Een ander deel van deze meldingen draaide om het steeds uitvragen van geslacht en de weigering van instanties en organisaties om het geslacht en/of de naam van de melders te wijzigen.

Een transgender mag niet meedoen aan cursus wegens ontbreken [lichamelijke] geslachtsverandering, slachtoffer is voor de wet wel gewoon vrouw.

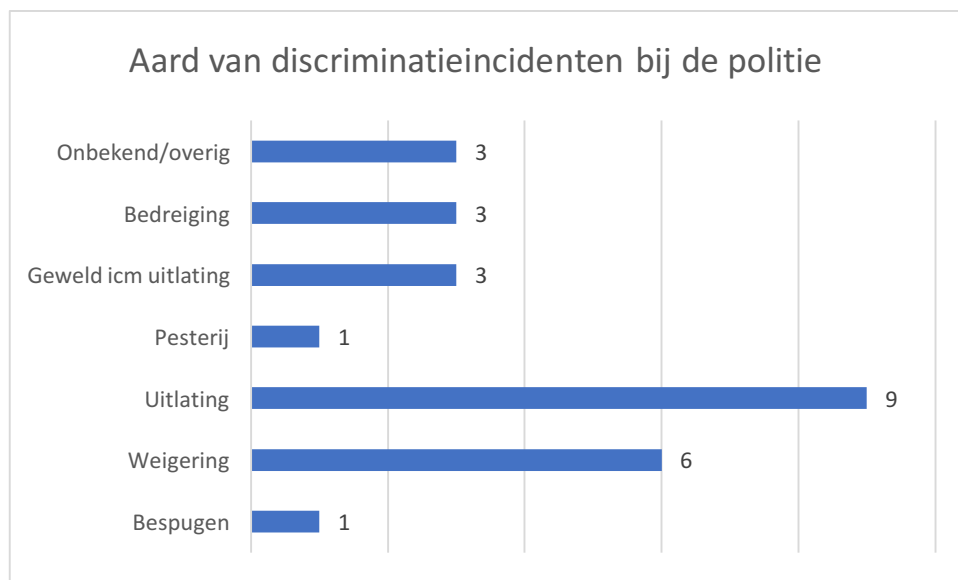
In totaal zijn er bij adv's en TNN achttien meldingen

'Alle transgenders moeten dood' riep jongere naar melder, en probeerde de toegang tot het appartementencomplex te blokkeren.

binnengekomen van mishandeling en bedreiging. Dit zijn er tien meer dan in 2017 en is een stijging in beide aarden. Melders gaven aan dat zij bedreigd werden in opvangcentra, thuis, en op straat. Mishandeling vond plaats in de privésfeer en in de openbare ruimte.

Aard van discriminatie incidenten bij de politie

De politie hanteert andere categorieën dan antidiscriminatievoorzieningen en TNN om discriminatie te registreren, zie onderstaande grafiek.

Figuur 3: Aard van discriminatieincidenten in 2018 bij de politie.

Over het algemeen betreft de registratie van incidenten die bij de politie worden gemeld uitlatingen van en weigering door mensen. Deze lopen soms uit op een bedreiging of handgemeen.

Situaties waarbij iemand geweigerd wordt vanwege diens genderidentiteit worden minder vaak bij de politie geregistreerd dan bij een ADV, maar ook dat komt voor.

Vrouw wordt regelmatig beledigd door huisbaas met teksten als: "Ik mag personen niet zoals jou, homo". Aangever is trans vrouw. Huisbaas probeert vrouw eruit te zetten. Laatste keer is huisbaas woning binnen gekomen, heeft spullen vernield en vrouw mishandeld.

(incident geregistreerd door de politie)

III. Terreinen van de meldingen: waar gebeurde het?

Op welk terrein doet discriminatie zich bij transgender personen het meeste voor?

Tabel 2. Terrein waar discriminatie plaatsvond in 2017 en 2018, op basis van cijfers adv's, MIND en TNN.

	2017	2018
Arbeidsmarkt	14	12
Collectieve voorziening (gemeente, gezondheidszorg, zorgverzekeraars)	18	11
Buurt/wijk	7	9
Onderwijs	3	7
Horeca	4	7
Privé	2	3
Sport en recreatie	1	4
Commerciële dienstverlening	6	11
Kerk		
Openbare ruimte	4	7
Media en reclame	5	1
Onbekend/overige	3	
Politie/OM	3	6
Internet		4

Arbeidsmarkt

De meeste meldingen in 2018 gingen over het terrein van de arbeidsmarkt. Twaalf mensen gaven aan op dit terrein omstreden behandeld te worden. De meeste meldingen waren afkomstig van werknemers die geen vaste contracten kregen wanneer zij in transitie gingen, ontslagen werden of anders behandeld werden door recruitmentbureaus. Soms ging het over de omgang van de werkgever met iemands transitie. Zo werden meerdere werknemers gepest op de werkvloer vanwege hun genderidentiteit, en mocht iemand klanten niet verbeteren wanneer zij misgendered werd.

N.a.v. artikel in huis aan huis meldt zich een transgender die zegt ontslagen te zijn omdat haar werkgever erachter kwam.

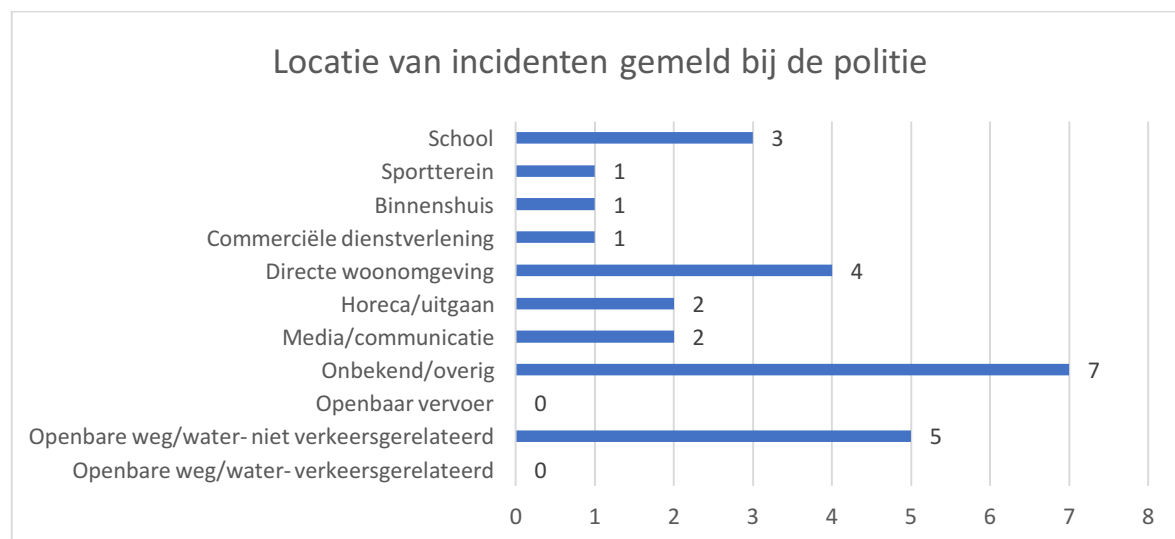
Collectieve voorzieningen

Ook op het terrein van collectieve voorzieningen wordt door veel transgender personen aangegeven last te hebben gehad van ongelijke behandelingen en vijandige bejegening. Bij instanties komt vaak de melding van het opzettelijk

Transgender krijgt geen vast contract bij werkgever, vermoedelijk vanwege ziekteverzuim.

'misdaggen' van iemand voor, namelijk iemand consequent meneer of mevrouw noemen ook al is dit door de persoon in kwestie al meerdere malen gecorrigeerd. Een aantal meldingen gingen ook over het uitvragen van geslacht en de onmogelijkheid de geslachtsregistratie te wijzigen. Ook het ontzeggen van de toegang is voor dit terrein een belangrijk

grond; een aantal meldingen betroffen de gezondheidszorg waarin mensen ervoeren dat zij geen behandeling kregen vanwege hun transgender zijn, of bemoeilijking van deze behandeling door hun genderidentiteit. Aan de locaties van de discriminatie-incidenten die bij de politie geregistreerd staan, wordt duidelijk dat incidenten op de arbeidsmarkt niet of nauwelijks gemeld worden bij de politie. Onder de categorie overige vinden we wel meldingen die instanties betreffen.

Figuur 4: Locatie van incidenten gemeld bij de politie in 2018.

Commerciële dienstverlening

De adv's en TNN ontvingen in 2018 elf meldingen van discriminatie door commerciële dienstverleners. De meeste

Cliënt wordt door de taxichauffeur te vroeg opgehaald, er was een tijd afgesproken maar deze man was te vroeg en vond dat cliënt ook maar moest opschieten. Ze heeft duidelijk gecommuniceerd over de gemaakte afspraak, de taxichauffeur had hier geen boodschap aan en is onvriendelijk en spreekt mevrouw aan met meneer.

meldingen gingen over omstrede behandeling: meestal banken en verzekeraars die persoonlijke gegevens niet wilde wijzigen of aanvullende eisen stelden.

Melder wil hypotheek oversluiten maar moet omdat zij transgender is een formulier invullen aangaande haar gezondheid. Op de vraag waarom ze dit moet invullen krijgt ze als antwoord dat de medische adviseur van de verzekeraar/bank haar onder een risicocategorie schaaft (vanwege het feit dat ze transgender is) en daardoor moet ze een premietoeslag betalen.

10

Openbare ruimte/buurt/wijk

De adv's en TNN ontvingen in 2018 zestien meldingen die de openbare ruimte en in de buurt/wijk betroffen gingen. Deze betroffen meestal om vijandige

Melder is transgender en krijgt anonieme brieven op de deur geplakt en wordt door burens uitgescholden.

bejegening. Het aantal meldingen in dit terrein is sinds 2017 toegenomen. De politie registreerde vijf incidenten die op de openbare weg plaatsvonden en geen in het openbaar vervoer. In een aantal van deze gevallen was er ook sprake van mishandeling en/of bedreiging. De overige meldingen gingen met

name over vijandige bejegening, en omstreden behandeling.

Onderwijs

Adv's en TNN hebben 7 meldingen van transgenderdiscriminatie in het onderwijs ontvangen. Politie heeft 3 meldingen van discriminatie op scholen geregistreerd. De meeste meldingen gaan over vijandige bejegening: gepest door scholieren en soms docenten, en opzettelijk verkeerd aanspreken (misgendering).

Melder heeft herhaaldelijk bij docent aangegeven dat ze liever met 'zij' wordt aangesproken. Docent blijft hij gebruiken.

Horeca

Adv's en TNN hebben zeven meldingen over incidenten bij de horeca ontvangen, de politie 2. Meestal ging het om omstreden behandeling: zo gingen de meeste meldingen over het weigeren van toegang tot bepaalde gelegenheden of toiletvoorzieningen bij transmannen.

Transman wordt geweigerd bij horecagelegenheid waar alleen mannen binnen mogen komen.

Politie/OM

Het aantal incidenten dat gemeld is bij adv's en TNN over discriminatie door de politie zelf is verdubbeld van drie naar zes meldingen. De kwesties betroffen

opzettelijk misgendering, het niet serieus nemen van de zaak, en andere vormen van discriminatie.

Online, media en reclame

Een categorie die in 2018 daalde is het discriminatieterrein media/reclame. De adv's en TNN hebben 1 incident gemeld gekregen. Hiernaast zijn bij MIND, het meldpunt internet discriminatie, 3 meldingen van internet discriminatie op grond van genderidentiteit en genderexpressie binnengekomen. Geen van de drie meldingen bij MIND hebben geleid tot een verwijderingsverzoek. Ook bij de politie zijn er twee incidenten geregistreerd die online plaatsvonden. Dit ging over negatieve uitlatingen, smaad en discriminatie door mensen waar de melder mee in aanraking was gekomen.

Een site heeft transfobe- en belachelijk makende teksten over sekswerkers op zijn site geplaatst. Zij geven aan dat melder een man is, maar dat is niet zo.

IV. Oordelen: zaken bij het College voor de Rechten van de Mens

Mensen kunnen het College voor de Rechten van de Mens verzoeken om hun situatie toetsten aan de gelijkebehandelingswetgeving en te oordelen of er sprake is van ongelijke behandeling in het maatschappelijke verkeer. In 2017 ontving het college van de rechten van de mens 16 verzoeken tot oordeel in verband met transgender discriminatie en deed het in 3 zaken een uitspraak. In 2018 ontving het College slechts zeven verzoeken. In drie zaken hiervan volgde een uitspraak. Hieronder volgen de samenvattingen van de oordelen van het College.

Een sportschool voor vrouwen weigert een vrouw als lid.

Situatie

Een vrouw is als transgender eind 2014 van geslacht veranderd. Sindsdien staat zij als vrouw ingeschreven en staat op haar identiteitsdocumenten en geboorteakte dat zij vrouw is. Zij wilde lid worden van de sportschool die haar sportfaciliteiten exclusief aanbiedt aan vrouwen. De sportschool weigerde haar als lid. Sinds de gewijzigde wetgeving (de Transgenderwet, 1 juli 2014) hoeft ze geen geslachtsveranderende operatie te ondergaan om voor de wet vrouw te zijn. In haar paspoort en geboorteakte staat dat zij vrouw is.

De sportschool stelt dat deze uitsluitend bedoeld is voor vrouwen en dat een mannelijke fysiek daar niet in past. Die exclusiviteit creëert een intieme, veilige setting voor vrouwen die speciaal daarvoor kiezen vanuit hun achtergrond, gevoel, geloof of overtuiging. De sportschool wil de gevoelens en wensen van haar bestaande leden beschermen. Door de vrouw als lid te accepteren, kunnen (sommige van) de bestaande leden niet meer in de sportschool komen sporten. De sportschool staat voor een dilemma: rekening houden met de belangen van haar leden en ook niemand willen buitensluiten. De sportschool stelt dat de wetgever geen rekening heeft gehouden met het feit dat een persoon niet 'op papier' komt sporten – dus op basis van geboorteakte of paspoort, maar juist 'fysiek' aanwezig is.

Beoordeling

De sportschool heeft de vrouw als lid geweigerd omdat zij een vrouw is met de fysieke geslachtskenmerken van een man. Door rechtstreeks te verwijzen naar het (fysieke) geslacht van de vrouw, heeft verweerster jegens haar direct onderscheid op grond van geslacht gemaakt. Direct onderscheid is verboden tenzij er een wettelijke uitzondering is. In het Besluit gelijke behandeling is een uitzondering opgenomen voor het verlenen van diensten die uitsluitend kunnen worden verleend aan mannen, dan wel vrouwen (seksegereguleerde diensten). Bij de totstandkoming van het Besluit is vooral uitgegaan van het fysieke geslacht van een individu, terwijl bij de totstandkoming van de Transgenderwet de genderidentiteit van een individu (zelfidentificatie) voorop staat. Op grond van de Transgenderwet is de vrouw een vrouw, ook zonder dat zij een geslachtsveranderende operatie heeft ondergaan. Zij moet dan ook als zodanig behandeld worden en de mogelijkheid hebben om net als alle andere vrouwen gebruik te maken van de sportschool. De uitzondering voor het aanbieden van seksegereguleerde diensten is in deze zaak niet van toepassing omdat de vrouw wettelijk vrouw is. Het College oordeelt dan dat sprake is van verboden onderscheid bij de weigering van het lidmaatschap.

Oordeel

De sportschool maakt jegens de vrouw verboden onderscheid op grond van geslacht.

Tele2 Nederland B.V. discrimineerde een transvrouw door haar geslachtswijziging niet op tijd

Situatie

Een transvrouw nam een mobiel telefoonabonnement bij Tele2. Ook sloot zij een kredietovereenkomst voor een mobiele telefoon. Daarna veranderde zij haar geslachtsaanduiding in de Basisregistratie Personen (BRP). Zij vroeg aan Tele2 om het abonnement en de kredietovereenkomst over te zetten op haar vrouwelijke naam en haar als vrouw aan te schrijven. Hoewel medewerkers van de klantenservice beloofden dit te zullen doen, gebeurde er niets. Een antidiscriminatiebureau stuurde Tele2 een brief dat de vrouw zich gediscrimineerd voelde als transgender. Tele2 liet haar weten dat zij een nieuw account zou aanmaken met de juiste gegevens en haar telefoonnummer aan dit account zou koppelen. Toch stuurde Tele2 haar opnieuw een brief en een rekening met haar mannelijke naam. Het duurde daarna nog twee maanden voordat Tele2 haar aanschreef als vrouw. De vrouw stelt dat Tele2 haar discrimineerde door de geslachtswijziging niet op tijd door te voeren in de administratie.

Beoordeling

Het College heeft verschillende malen geoordeeld dat het niet doorvoeren van een geslachtswijziging in een administratie onderscheid op grond van geslacht tot gevolg kan hebben. Tele2 had er zes maanden voor nodig om de geslachtsaanduiding van de vrouw te wijzigen in haar administratie. Het College is van oordeel dat dit zodanig lang is, dat Tele2 hiermee direct onderscheid op grond van geslacht heeft gemaakt. Tele2 gaf ook toe dat het erg lang heeft geduurd, maar dat zij nooit de bedoeling had de vrouw te discrimineren. Zij bood de vrouw bloemen en excuses aan en verlaagde haar toestelkrediet. Het College is van oordeel dat Tele2 het onderscheid hiermee niet wegnam.

Oordeel

Tele2 Nederland B.V. heeft jegens de vrouw verboden onderscheid op grond van geslacht gemaakt.

Het Bestuur van de Rechtbank discrimineerde een transvrouw niet door haar opleiding tot rechter en haar benoeming als rechter in opleiding te beëindigen.

Situatie

Het Bestuur van de Rechtbank benoemde een transvrouw als rechter in opleiding (rio). Tijdens het selectieproces vertelde de vrouw dat ze in transitie is als transgender en dat ze nog enkele operaties zou ondergaan vóór haar benoeming bij de rechtbank. Kort nadat zij bij de rechtbank begon, was zij echter afwezig vanwege een operatie. Later gaf de vrouw aan dat ze ook in een slechte emotionele toestand verkeerde. De rechtbank evalueerde het functioneren van de vrouw tweemaal. Daarna stelde de landelijke Beoordelingscommissie een beoordelingsadvies op. Deze commissie concludeerde dat de vrouw vanwege twee redenen onvoldoende functioneerde. De eerste reden was dat zij een onvoldoende scoorde voor zelfinzicht. Dit had op zichzelf al een onvoldoende

beoordeling tot gevolg. De tweede reden was dat het vanwege het gebrek aan zelfinzicht voor haar een moeilijk te veranderen persoonlijke omschakeling zou zijn, om zich voldoende te ontwikkelen tot rechter. De president van de rechtbank nam het advies van de Beoordelingscommissie over. Daarna beëindigde de rechtbank de opleiding van de vrouw en haar benoeming als rio. De vrouw voert aan dat de rechtbank haar discrimineerde omdat haar transitie als transgender en de medische gevolgen daarvan de redenen waren om haar benoeming te beëindigen.

Beoordeling

Het College overweegt dat een werkgever geen onderscheid op grond van geslacht mag maken bij het laten volgen van een opleiding en bij het beëindigen van een dienstverband. Hierbij is niet noodzakelijk dat er sprake is van discriminatie omdat iemand man of vrouw is. Ook wanneer de genderidentiteit van iemand in het geding is, kan een beroep worden gedaan op de grond geslacht. De rechtbank stelt dat de beëindiging van de benoeming op objectieve gronden berustte die niets te maken hadden met het transgender zijn van de vrouw. De rechtbank wist niet dat de vrouw na haar benoeming geopereerd zou worden. Anders zou daarmee rekening zijn gehouden in haar opleiding. Daarom sprak de rechtbank de vrouw hierop aan. Dit doet hij ook bij iedere andere rio die hem niet op de hoogte stelt van belemmeringen, wat de reden ook is van die belemmeringen. Volgens de rechtbank toonde de vrouw onvoldoende zelfinzicht door niet tijdig het gesprek aan te gaan met haar leidinggevende over de veranderde planning van het transitieproces, de gevolgen van de behandeling voor haar functioneren en wat dit organisatorisch betekende voor de opleiding. Het College is op grond van deze toelichting van de rechtbank van oordeel dat de vrouw er niet in is geslaagd om feiten aan te voeren die onderscheid op grond van haar transgenderidentiteit kunnen doen vermoeden. Het College is het niet eens met de stelling van de vrouw dat de woorden 'persoonlijke omschakeling' in het advies van de Beoordelingsadviescommissie betrekking hebben op haar transitie als transgender. Uit de tekst van het advies kan worden afgeleid dat het gaat om de omschakeling naar meer zelfinzicht en functioneren binnen een rechterlijke instantie.

Oordeel

Het Bestuur van de Rechtbank heeft jegens de vrouw geen verboden onderscheid op grond van geslacht gemaakt.

VDL Weweler B.V. discrimineerde een transseksuele vrouw niet op grond van haar geslacht door haar tijdens de re-integratie niet terug te laten keren in haar oorspronkelijke functie, door de wijze waarop zij is behandeld en door haar arbeidsovereenkomst te beëindigen. De vrouw is op één punt niet ontvankelijk in haar verzoek.

Situatie

Een transseksuele vrouw werkte tot april 2017 bij VDL Weweler. Van maart 2015 tot begin oktober 2016 was ze ziek. Ze werkte toen als 1e operator. Volgens de vrouw mocht ze na haar betermelding haar oorspronkelijke functie niet meer uitvoeren, terwijl ze daarvoor nog steeds de intellectuele capaciteiten had. De vrouw vindt dit discriminerend. Ook stelt ze dat ze op de afdeling waar ze terecht kwam, gediscrimineerd werd door collega's en haar leidinggevende en dat

ze geen gebruik mocht maken van de dameskleedruimte. Tot slot stelt ze dat ze ontslagen is omdat zij geen man meer is. VDL Weweler betwist dat zij discrimineerde. De vrouw mocht haar oorspronkelijke functie niet uitvoeren wegens medische redenen. De vrouw had tijdens haar dienstverband nooit geklaagd over discriminatoire bejegening. Het bedrijf beëindigde de arbeidsovereenkomst omdat de vrouw langdurig arbeidsongeschikt was.

Beoordeling

Er zijn geen feiten die wijzen op discriminatie op grond van geslacht bij het besluit om de vrouw niet terug te laten keren in haar oorspronkelijke functie, bij de bejegening en bij het besluit om de arbeidsovereenkomst te beëindigen. Ten aanzien van de stelling van de vrouw dat ze geen gebruik mocht maken van de dameskleedruimte, is vast komen te staan dat VDL Weweler samen met haar gezocht heeft naar een tijdelijke oplossing totdat haar transitie afgerond was. Kort nadat deze oplossing was gevonden, viel de vrouw uit en heeft ze daardoor geen gebruik kunnen maken van de voorziening. Gelet op deze omstandigheden oordeelt het College dat de vrouw niet ontvankelijk is voor dit deel van haar verzoek. Voor het overige oordeelt het College dat VDL Weweler de vrouw niet discrimineerde op grond van haar geslacht.

Oordeel

De vrouw kan niet worden ontvangen in haar verzoek tegen VDL Weweler B.V. inzake bejegening. VDL Weweler B.V. heeft jegens de vrouw voor het overige geen verboden onderscheid op grond van geslacht gemaakt.

V. Oordelen: zaken bij het Openbaar Ministerie

In het Wetboek van Strafrecht worden transgender personen via een aantal specifieke discriminatieartikelen beschermd: namelijk artikel 137d (Aanzetten tot haat, discriminatie en geweld), 137^e (het verspreiden van uitingen of voorwerpen die beledigend zijn of die aanzetten tot haat, discriminatie of geweld), 137g (het verlenen van steun aan discriminatie) en 429quater Sr (het discrimineren in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf). Discriminatie op grond van bovenstaande strafwetsartikelen kwam bij de zaken die bij het OM binnen zijn gekomen en afgehandeld slechts 1 keer voor. Het slachtoffer was een transgender.

Bij dit cijfer is het belangrijk om te realiseren dat de meeste discriminatiezaken die in 2018 instromen bij en afgehandeld zijn door het OM niet strafbaar zijn op basis van bovenstaande artikelen. 76% van die zaken zijn strafbaar op basis van het wetsartikel 137c, namelijk het verbod op openbare en opzettelijke belediging van een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap. Dit wetsartikel bevat echter geen grond geslacht, waarmee groepsbelediging tegen transgender personen niet een strafbaar feit is.

In de vorige Aanwijzing Discriminatie, de regels van het OM voor strafvervolgning, was iemands transgender zijn géén grond van strafverhoging bij algemeen delicten als geweldpleging, vernieling, brandstichting, belediging en doodstraf. Dat is in de nieuwe aanwijzing Discriminatie met ingang van 1 januari 2019 veranderd. Genderidentiteit anders dan geboortegeslacht is hierbij ook meegenomen als mogelijk discriminatie-aspect waarvoor strafverhoging geëist kan worden. Het OM analyseerde in 2018 welke discriminatiegronden een rol speelden bij de geregistreerde 312 commune delicten met discriminatieaspecten. 4% van alle discriminatiegronden die bij commune delicten een rol speelden, ging over de grond geslacht. In de meeste gevallen ging het hier om transgenderdiscriminatie. De volgende casussen komen uit het rapport *Cijfers in Beeld 2018. Overzicht Discriminatie Cijfers Openbaar Ministerie* waarbij een transgender persoon slachtoffer is van discriminerende handelingen en uitlatingen:

Transgenderkoppel beledigd tijdens 'D'n blauwe Zaterdag'.

'D'n Blauwe Zaterdag' is een kleinkunstevenement dat ieder jaar tijdens carnaval in Venlo op de Kwartelenmarkt wordt gehouden. Een Limburgs transgenderkoppel, bekend van hun reality-show bij tv-zender TLC, vernemen op deze zaterdag in 2017 dat zij het onderwerp zijn van een carnavalslied, dat tijdens dit evenement door een groepje mannen ter uitvoer wordt gebracht. In het lied wordt de kinderwens van het stel op de hak genomen. Hierop geattendeerd door de telefoontjes en berichten op social media zet het stel de tv aan voor het evenement dat door de lokale zender live wordt uitgezonden. Zij voelen zich gekwetst als zij horen wat er over hen wordt gezongen. Naar aanleiding van de uitzending heeft het stel ook veel negatieve en bedreigende reacties via social media ontvangen. Het stel heeft niet alleen aangifte gedaan, maar ook via Facebook messenger een van de verdachten persoonlijk aangesproken en hem gezegd dat zij dit niet acceptabel vonden. Er zijn in deze zaak drie verdachten. Tijdens het verhoor bij de politie geven zij te kennen dat D'n Blauwe Zaterdag een podium is voor kleine cabaretstukjes. Het is dan de bedoeling om met je teksten mensen aan het lachen te maken, waarbij

je met je grappen de grenzen opzoekt zonder iemand te willen kwetsen. Zij hebben dan ook hun excuses aan het stel gemaakt. Het OM heeft in deze zaak de verdachten op grond van artikel 266 Sr (eenvoudige belediging) een strafbeschikking aangeboden in de vorm van een geldboete ter hoogte van 200 euro. Alle drie de verdachten hebben de boete betaald. Parketnummers 03-033829-18, 03-033891-18

Mishandeling vrouw in metro

Een vrouw die in een transitiefase [van man naar vrouw] zit neemt op het Amsterdamse Centraal Station de metro. Onderweg wordt ze plotseling door een onbekend meisje beledigd met de woorden 'Kankerhomo, kankertravestiet, als ik een pistool had zou ik ze doodschietsen. Zulke mensen moet je afmaken..' Vervolgens wordt de aangeefster ook mishandeld door het meisje. Tijdens het geduw en getrek in de metro is de telefoon van de aangeefster beschadigd, is haar jas gescheurd en is ze haar portemonnee verloren. De aangeefster heeft door het incident ook lichamelijke letsels van het geweld ondervonden en er psychische gevolgen aan overgehouden.

Artikel 137d Sr (aanzetten tot geweld) subsidiair artikel 131 Sr (opruiming), artikel 300 SR (mishandeling) en artikel 266 Sr (eenvoudige belediging) zijn ten laste gelegd. De rechter heeft de verdachte een schuldigverklaring zonder straf of maatregel opgelegd, waarbij sterk rekening is gehouden met de psyche en persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Ook moet de verdachte een schadevergoeding van 500 euro betalen, die in dit geval ten laste komt van de ouders.

Parketnummer 13-650285-17.

Geweld tegen transmeisje

Een minderjarig transmeisje fietst met twee vrienden terug naar huis. Vanuit een grote groep jongens wordt naar haar geroepen: "Je bent een man. Jij bent geen meisje maar een jongen". Vervolgens wordt het slachtoffer door de groep jongens omringd en mishandeld. De kinderrechter acht artikel 141 Sr (openlijke geweldpleging) bewezen en veroordeelt twee verdachten tot taakstraffen en voorwaardelijke jeugddetentie. – parketnummers 18-028328-18 en 18-028337-18

VI. Conclusies en aanbevelingen

Transgender personen weten de weg naar de antidiscriminatievoorzieningen in 2018 steeds beter te vinden. Die stijging kunnen we voorzichtig een trend noemen. Het aantal meldingen bij antidiscriminatie op grond van genderidentiteit steeg in 2017 met 44 % en nu met ruim een kwart. Anders dan in 2017 stegen in 2018 de aantallen geregistreerde discriminatieincidenten bij de politie en het meldpunt van TNN eveneens. Deze toename gaat tegen een landelijke trend in. Het aantal meldingen van discriminatie bij de politie en adv's is gedaald over alle discriminatiegronden bekeken.

Opvallend is dat het aantal verzoeken van transgender personen om een oordeel bij het College van de Rechten van de Mens sterk verminderd is ten opzichte van vorig jaar (7 tegenover 16). Tegelijkertijd heeft het College meer zaken in behandeling genomen dan in 2017 (4 tegenover 3). Ook het aantal meldingen op grond van genderidentiteit bij het meldpunt internet discriminatie is afgenomen. Dat laatste blijkt over alle discriminatiegronden het geval te zijn geweest.

De totale aantallen registraties bij de politie en meldpunten blijven zeer beperkt: 26 zaken werden bij de politie geregistreerd, en 87 zaken bij de antidiscriminatievoorzieningen en TNN. Zeker wanneer het vergeleken wordt met de cijfers bekend uit onderzoeken naar ervaren discriminatie van transgender personen op de arbeidsmarkt en geweld tegen transgender personen. Aparte studies blijven nodig om de omvang van ervaren discriminatie te meten.

De meeste meldingen van transgenderdiscriminatie gaan over omstreden behandeling en vijandige bejegening op het terrein van de arbeidsmarkt en collectieve voorzieningen. De explicitering van genderidentiteit en genderexpressie in de Algemene wet gelijke behandeling is geen overbodige luxe om ongelijke behandeling in het maatschappelijk verkeer tegen te gaan.

Het in transitie gaan op de werkvloer was volgens een aantal melders reden tot contractverlenging en tot het mislopen van een baan. Een betere arbeidsrechtelijke bescherming van transgender personen tijdens hun medische transitie is dan ook van groot belang. Het regelen van een (door de overheid betaald) verlof voor werknemers die in transitie gaan in de Wet arbeid en zorg, is een belangrijk middel dat de overheid ter beschikking heeft om arbeidsmarktdiscriminatie van transgender personen tegen te gaan.

Er zijn weinig discriminatiezaken van transgender slachtoffers die bij het OM instromen op grond van de discriminatieartikelen in het wetboek van Strafrecht. Een verklaring hiervan is het ontbreken van de grond geslacht in het discriminatieartikel 137c, waardoor groepsbelediging tegen transgender personen niet via dat artikel strafbaar is.